

TÜRKİYE’DE SEÇİM EKONOMİSİ UYGULAMALARININ GELENEKSEL OPORTÜNİST SEÇİM ÇEVİRİMLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç.Dr. Gülsüm AKALIN

Marmara Üniversitesi
İİBF İktisat Bölümü
gulsum@marmara.edu.tr

Dr. Kemal ERKİŞİ

Marmara Üniversitesi
SBE İktisat Politikası ABD
kemal.erkisi@freudenberg.com.tr

ÖZET

Seçim çevrimleri teorisi siyasî ve iktisadî sistemler arasındaki karşılıklı etkileşimi incelemektedir ve 1975 yılında Nordhaus tarafından geliştirilmiştir. Söz konusu çevrimler yeniden seçilmek ve iktidara gelmek isteyen oportünist iktidar tarafından uygulanmaktadır.

Bu çalışmada Nordhaus’un seçim çevrimleri Türkiye’de 1950-2006 dönemi içerisinde yapılan genel seçimler ele alınarak incelenmektedir. Elde edilen bulgular incelenen dönem içerisinde seçim çevrimlerinin varlığını kesin olarak destekler nitelikte değildir. 1950-2006 arası yapılan genel seçimlerde kamu harcamaları, para arzı, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranı parametrelerinin seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte hareket etmediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seçim Çevrimleri Teorisi, Türkiye

THE TESTING OF THE ELECTORAL ECONOMY APPLICATION IN THE COURSE OF OPPORTUNIST ELECTORAL BUSINESS CYCLE IN TURKEY

ABSTRACT

The theory of the electoral business cycle (EBC) analyzes the interaction of political and economic systems. EBC theory has developed by Nordhaus in 1975. The macroeconomic cycle is created by the opportunist government that acts to be reelected and stays in power.

This paper reviews Nordhaus’ EBC and evidence about interacting politico-economic systems in the theory of Nordhaus’ EBC and investigates the existence of Nordhaus’ EBC in the context of the general elections held in Turkey between 1950 and 2006. According to the calculations, the period that is analyzed does not exactly support the existence of EBC. We see that parameters like public expenditure, money supply, inflation, unemployment and growth rate, in the general elections between 1950 and 2006, do not act as supporting the existence of EBC.

Keywords: Electoral Business Cycle, Turkey

1. GİRİŞ

Geniş anlamda Seçim Çevrimlerini, iktidar partisinin, seçim döneminde, yeniden seçilebilme olasılığını maksimize etmek amacıyla, ekonomik ve politik avantajlar sağlamak üzere, ekonomiyi para ve maliye politikaları araçları ile uyararak, makroekonomik değişkenler üzerinde kısa ve uzun dönemde çevrimsel etkiler yaratması olarak tanımlayabiliriz.

Yeniden seçilme temel motivasyonu ile hareket eden siyasal partiler, program ve hedeflerine uygun politikalar formüle etmek ve bunun sonucunda gösterdikleri yüksek performans ile seçim kazanmak yerine, seçimleri kazanmak için politika formüle eder. Bu durumda iktidar, sosyal fayda fonksiyonunu maksimize etmek yerine, oy fonksiyonunu maksimize etme güdüsü ile hareket eder. Buradan hareketle, makroekonomik çevrimlerin, hükümet politikaları ile yakından ilişkili olduğu ve makroekonomik politikaların da politik güçlerin etkisinde olduğu söylenebilir (Hibbs, 1986: 66). Bu nedenle, makroekonomik çevrimleri açıklamak, iktidarın davranışlarını, bu çevrimlerin bir parçası olarak değerlendirerek analiz etmeyi gerektirir.

Seçim çevrimleri teorilerinin¹ temelinde, siyasi partilerin esas amacının iktidara gelmek veya iktidarını sürdürmek olduğu düşüncesi yatmaktadır. Buna göre iktidar, yeniden seçilebilme ihtimalini maksimize etmek amacıyla, para arzı, kamu harcamaları gibi para ve maliye politikası araçlarını kullanır. Oy maksimizasyonu güdüsü ile hareket eden iktidar, seçimler yaklaşırken uygulayacağı genişletici, seçimlerden sonra daraltıcı ekonomimi politikaların sonucu; enflasyon, işsizlik ve büyüme oranı gibi makro ekonomik değişkenlerde devresel salınımlara neden olmaktadır.

2. GELENEKSEL OPORTÜNİST SEÇİM ÇEVİRİMLERİ

Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri, 1975’de Nordhaus’un; demokratik sistemlerde politika ile ekonomi arasındaki karşılıklı ilişkiyi içeren bir politik-ekonomik model oluşturmasıyla biçimsel halini almıştır. Daha sonra aynı yılda Frey ve Schneider, 1976’da Lindback, 1977’de MacRea, 1978’de Tufte tarafından yapılan çalışmalarla ön plana çıkartılmıştır (Eren ve Bildirici, 1999: 45).

Modelde Enflasyon ve işsizlik seçmen davranışları üzerinde etkilidir (Nordhaus, 1975: 169). Bu nedenle oy maksimizasyonu hedefi ile hareket eden iktidarın, seçmenleri memnun edecek enflasyon-işsizlik bileşimini sağlayan politikaları uygular. Diğer değişkenler sabit kalmak kaydı ile seçim döneminde işsizlik ve enflasyonun yüksek olması parti aleyhinde verilecek oyun da yüksek olması anlamına gelir (Macrea, 1977: 240). Seçmenlerin sadece yakın geçmişteki

¹ Seçim Çevrimleri Teorileri oportunist ve partizan olmak üzere iki ana başlık altında sınıflandırıldığı görülmektedir. Makroekonomi literatüründe adaptif beklentilere bir karşı tez olarak ortaya atılan rasyonel beklentiler, seçim çevrimlerinin oportunist ve partizan modellerine de uyarlanarak Rasyonel Oportunist Seçim Çevrimleri Teorisi ve Rasyonel Partizan Seçim Çevrimleri Teorisi’nin geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olmuştur. Makroekonomik performans değerlendirmelerinde, Nordhaus’un Oportünist Seçim Çevrimleri yaklaşımı referans alınmıştır. Bunun nedeni söz konusu modelin Türkiye açısından uygunluğudur.

ekonomik sonuçlara bakarak iktidarı oyları ile ödüllendirdikleri/cezalandırdıkları varsayımı altında; enflasyon ile işsizlik arasında bir tercih ile karşı karşıya kalan iktidar, iki seçim arasında oy kaybını minimize edecek biçimde davranır. Bu durumda, Oportünist Seçim Çevrimleri yaklaşımında iktidar, kısa dönem Phillips eğrisinin sağladığı avantajlardan yararlanmaktadır.

Modelde seçmenler, uzak geçmişi unutan ve iktidarın performansını sadece yakın geçmişteki ekonomik verilere göre değerlendiren, ekonominin nasıl işlediğini tam olarak anlamayan karar birimleri şeklinde tanımlanmaktadır. Bu yaklaşımda, iktidar, seçimler öncesinde, iktidarını koruyacak ekonomik koşulları yaratma eğilimindedir. Genişletici ekonomi politikaları, salt iktidarda kalmak için uygulanır. Seçim öncesinde aşırı uyarılmış ekonominin seçim sonrasında durgunluk, enflasyon gibi maliyetleri beraberinde getirir. Sadece yakın geçmişteki ekonomik duruma bakarak iktidarın performansı ve yeterliliği konusunda bir kanaat edinen seçmenler, işsizliğin düşürülmesi için seçim öncesinde izlenen genişletici politikaların seçim sonrasında enflasyonuna sebebiyet vereceğini ve bu nedenle iktidarın enflasyonu dizginlemek için daraltıcı ekonomi politikalar uygulamak zorunda kalacağını ve bunun sonucu oluşacak resesyona katlanılması gerektiğini öngörmeden, iktidarı oy vermek suretiyle ödüllendirmektedir (Alesina, Cohen ve Roubini, 1997: 119).

Modelde ekonomiyi seçim öncesinde genişleten iktidar partisi, bunun sonucu meydana gelen enflasyonu ortadan kaldırmak için seçim sonrasında durgunluk yaratmak zorunda kalmaktadır. Seçmenler, ekonomideki olumlu koşulların, iktidarın seçimleri yeniden kazanmaya yönelik kasıtlı davranışlarının bir sonucu olduğunu anlayamamaktadır. Bu bağlamda rasyonel davranmayan ve oylama kararlarını yalnızca yakın geçmişe göre alan seçmenler, iktidarın oportünist tutumunu anlayamadığı için, iktidar tarafından kandırılmaktadırlar. Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri'nde, iktidarın her seçim döneminde ekonomiyi seçim amaçlı uyarabilmesi, başka bir açıdan seçmenlerin sürekli kandırılabilmesi ve bu nedenle seçim çevrimlerinin süreklilik arzemesi için seçmenlerin uzak geçmişi hatırlamamaları önemli bir varsayımdır. Oylama kararında sadece yakın geçmişe ağırlıklandıran seçmen, geçmiş deneyimlerinden ders almamakta ve bir sonraki seçime kadar önceki seçim sonrasında katlanmak zorunda kaldıkları enflasyon ve durgunluğu unutmaktadır. Bir önceki seçimlerde ekonomiyi canlandıran iktidar, seçimlerin hemen sonrasında uygulamaya başladığı daraltıcı politikalardan, bir sonraki seçim dönemi yaklaşırken vazgeçerek sistematik beklenti hataları yapan naif seçmenlerin kararlarını etkileyebilmektedir (Lindback, 1976: 13).

İktidarın oy kaybını minimize etmek veya oy maksimizasyonu için uyguladığı politikalar, seçimlerden önce işsizlik oranında göreceli düşüş, seçimlerden sonra ise uygulanan genişletici ekonomi politikaların bir sonucu olarak enflasyon oranında yükselme şeklinde kendini göstermektedir (Macrea, 1977: 239). Nordhaus modelinde, seçmenlerin kararlarında, düşük işsizliğe, düşük enflasyondan daha fazla önem verdikleri ileri sürülmektedir (Nordhaus, 1975: 171-172). Buradan hareketle, seçmenler, iktidarı; düşük işsizlik yüksek enflasyon ile sonuçlanacak genişletici ekonomi politika uygulaması durumunda oylarıyla ödüllendirirken, yüksek işsizlik düşük enflasyon doğuracak daraltıcı ekonomi politikası uygulaması durumunda oy vermeyerek cezalandıracaktır.

Şimdi, Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'nin varsayımlarını açıklamaya çalıőalım.

2.1. Modelin Varsayımları

Nordhaus tarafından ortaya atılan Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'nin varsayımları, Alesina, Cohen ve Roubini (1991: 1-40) Alesina ve Roubini'nin (1992: 663-688) yaptıkları çalıőmalar temel alınarak yedi temel maddede özetlenebilir:

- 1) Ekonomi, beklentilerle geniőletilmiő Phillips eğrisi ile karakterize edilmektedir.
- 2) Nordhaus Modelinde seçmenler őu şekilde tanımlanmıőtır (Nordhaus, 1975: 171-173).
 - a) Seçmenlerin ekonomik yapı hakkında bilgileri yoktur ve bu nedenle enflasyon ile işsizlik arasındaki deėiő tokuőtan habersizdirler.
 - b) Ancak seçmenler, işsizlik ile enflasyon gibi ekonomik sonuçlardan haberdardırlar ve iktidarın yeterliliğini bu sonuçlara göre değerlendirirler.
 - c) Seçmenler, iktidar partisi ile ilgili değerlendirmeyi, cari dönem için beklediği ekonomik sonuçlar ile gerçekleşen sonuçları karőılaőtırarak yapar,
 - d) Söz konusu seçmenler, ekonomik durumla ilgili beklentilerini, yakın geçmiş tecrübeleri iőıėında yapar.
- 3) Partiler özdeőtir ve iktidar dışında kalmaktansa iktidarda olmayı tercih eder. Bu nedenle oportünist davranıő sergilerler.
- 4) Her seçimde, biri iktidar diğeri muhalefet olmak üzere iki parti vardır
- 5) Seçmenlerin oylama kararlarında işsizlik ve enflasyon oranı belirleyicidir.
- 6) Politikacılar, toplam taleple ilişkili bir politika aracını kontrol ederler. Politika aracı parasal veya malı bir araç olabilir
- 7) Seçim zamanlaması dıősal olarak belirlenmektedir (Alesina, Cohen ve Roubini, 1997: 18).

Seçim zamanlamasının dıősal olması; seçimlerin anayasa tarafından belirlendiği süre sonunda yapılması ve iktidar tarafından deėiőtirilememesi anlamına gelmektedir.

Alesina, Cohen ve Roubini (1992: 59), Nordhaus modelinde seçim zamanlamasının dıősal olarak belirlendiği varsayımına dayandığını ileri sürmüştür. Ancak, Nordhaus modelini, seçim zamanlamasının dıősal olarak belirlendiği varsayımı ile sınırlamak için bir neden yoktur. Nordhaus, modelinin sadece seçim zamanlamasının dıősal olarak belirlendiği ülkeler için geçerli olacağına ilişkin açık bir ifade kullanmamıőtır.

2.2. Modelin İőleyiői

Yapılacak analizlerde, bireylerin tercih fonksiyonlarında işsizlik ve enflasyonun etkili olduğu; fiyat istikrarı ve düşük işsizlik oranını, yüksek enflasyon ve yüksek işsizlik oranına tercih edildiği varsayılacaktır. Bireyler kendi

deneyimlerine genel deneyimlerden daha fazla önem vermektedirler. İşsizlik oranı ekonomideki çevrimlerin en iyi göstergesi olarak kabul edilmektedir. İşsizlik oranı arttığında bazı ailelerin işlerini kaybetmeleri veya birim mesai ve fazla mesai için ödenen ücretlerin düşmesinden veya yarım gün işlerde istihdam edilmeleri nedeniyle gelirlerinde meydana gelen düşüşlerden dolayı olumsuz yönde etkilenirler. Toplam işsizlik oranındaki değişimler ailelerin büyük bir kesimi tarafından hissedilmektedir. Bireyler, fiyat istikrarını, artan enflasyona tercih ederler. Ancak bireyler tercih fonksiyonlarında enflasyonu işsizliğe göre daha az önem vermektedir. Bu varsayımların ışığında bireyler fiyat istikrarı konusunda kesin ve rasyonel tercihlere sahip olduğunu kabul edeceğiz (Nordhaus, 1975: 172-173).

Seçmenin, uygulanabilir politikalar ya da hedefler hakkındaki bilgisinin ihmal edilebilir olduğu varsayıldığında, iktidarı, yeniden seçilmesini sağlayacak ekonomi politikaları, her seçim döneminde tekrarlayacak şekilde, yani süreklilik arzedecek biçimde uygulama imkanına kavuşur. İktidar bu nedenle bir seçim dönemi boyunca homojen² bir politika uygulamaz: iktidar seçim döneminin birinci yarısında daraltıcı ekonomi politikaları uygular. Bu gibi politikalar işsizlik oranının yükseltirken enflasyonu düşürür. Seçim döneminin birinci yarısında uygulanan bu daraltıcı ekonomi politikaları, seçim döneminin ikinci yarısında iktidara genişletici ekonomi politikalarını uygulayabilme imkânının verir. Seçim döneminin ikinci yarısında uygulanan genişletici ekonomi politikalarının bir sonucu olarak, seçimlerden hemen önce işsizlik oranı düşer ve enflasyon oranı artar. Bu durum, bir sonraki dönem için yeniden seçilme olasılığını artırma çabası içinde olan iktidar için avantaj sağlayacak ve seçim döneminde düşük enflasyonu gözlemleyen seçmenler, oyları ile iktidarı ödüllendireceklerdir. Yeniden seçilen iktidar, bir sonraki seçim döneminin birinci yarısında daraltıcı ekonomi politikaları uygulayacak, benzer biçimde bu durum iktidara seçim döneminin ikinci yarısında genişletici politikalar uygulama imkânı verecektir. Bu şekilde, iktidar kısa dönem enflasyon işsizlik oranlarını kendi çıkarları doğrultusunda ayarlayarak iktidarda kalabilecektir. Başka bir ifade ile iktidarın bir sonraki seçim döneminde de seçilebilmesi için, ekonomi politikalarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaktan hiçbir zaman vazgeçmeyecek; her seçim döneminde ekonomi uyarılarak oluşturulan düşük işsizlik ve buna eşlik eden yüksek enflasyon ve seçim sonrasında ekonomi daraltılarak oluşturulan yüksek işsizlik ve buna eşlik eden düşük enflasyon seçim çevrimlerinin oluşmasına sebebiyet verecektir.

Sonuç olarak, Nordhaus, iktidarın, seçim döneminin ilk yarısında anti-enflasyonist politikaları uygularken, ikinci yarısında enflasyonist ekonomi politikaları uygulayacağını ileri sürmüştür. Seçim döneminin ilk yarısında uygulanan anti-enflasyonist politikalar, enflasyonun düşmesine ve işsizliğin artmasına neden olurken, ikinci yarısında iktidarın ekonomiyi, seçimleri kazanma amacıyla yeniden uyarmasına olanak tanır.

2.3. Modele Getirilen Eleştiriler

Nordhaus modeli gerek teorik gerekse ampirik olarak tartışmalıdır ve modele genel olarak üç farklı eleştiri yöneltilmiştir. Birinci eleştiri, iktidarın para politikasını

² Homojenden kastedilen, iktidarın, bir seçim dönemi boyunca tek bir ekonomi politikası programına bağlı kalmayarak, oy maksimizasyonunu sağlayacak farklı ekonomi politikalar uygulayacağıdır.

yeniden seçilme amacı ile kullanmasının Merkez Bankası bağımsızlığı ile tutarlı olmadığıdır. İktidar partisinin, yeniden seçilebilmek için para politikasını kontrol ettiğı varsayımının, Merkez Bankası bağımsızlığı ile eliŐtiğı ileri sürülmektedir (Drazen, 2000a: 7-8). Schultz (1995: 79-99)' a göre para ve maliye politikaları kararlar doğrudan iktidar tarafından değil, bürokratlar tarafından uygulamaya konmaktadır. Buna göre, kamu harcamaları ve vergilerin toplanması, çok sayıda bürokratın elindeyken, para arzı ve faiz oranı ile ilgili kararlar genellikle, en azından kısmen, Merkez Bankası tarafından alınmaktadır. Bu durumda, iktidarın politika araçları üzerinde tam kontrole sahip olduğunu varsaymak uygun olmamaktadır. Bu eleŐtiriye Woolley ve Beck'in getirdiği bir karşı argüman; Merkez Bankasının, seçim yılında, faiz oranlarındaki ani hareketleri önlemek için iktidarın para politikası konusundaki baskılarına karşı koymama yönünde istekli olabileceğidir (Drazen, 2000a: 8-9).

Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'ne getirilen ikinci eleştiri, seçmenlerin naif ve irrasyonel oldukları varsayımına yöneliktir. McCallum (1978: 504-515), Oportünist Seçim evrimleri sürecinin işlemesi için, seçmenlerin irrasyonel olmalarının zorunlu olduğuna dikkat çekmektedir. Aksi durumda, seçmenler, iktidarın ekonomiyi kendi çıkarları doğrultusunda uyardığını anlayacaklar ve seçim çevrimleri meydana gelmeyecektir. Nordhaus modelinde seçmenler, sadece enflasyon beklentisi konusunda değil ancak iktidarın performansını değerlendirmede de naiftirler. Seçmenlerin irrasyonel oluŐları gözleme dayanmaktadır. Drazen (2000b: 236-237), irrasyonel davranıŐların gözlemlenmesinden, seçmenlerin irrasyonel olduğu sonucunun çıkarılamayacağını ileri sürmüştür. Bunun nedeni, oylama karar süreçlerinin nasıl olduğu ve iŐlediėi konusunun seçmenler tarafından yeterince anlaŐılmamıŐ olmasıdır. Bu durumda, daha makul bir yaklaŐımın, seçim çevrimlerinin rasyonel beklentiler ile tutarlılığının araŐtırılması olacağını belirtmektedir. Drazen 'e göre seçmenler, ekonominin politik amaçlı uyarılması sonucu, seçim öncesinde ekonomik faaliyetlerde meydana gelen canlanmayı takiben, seçim sonrasında yüksek enflasyon ve yüksek işsizliğin izleyeceğini bilmektedir. Bu nedenle, seçim öncesi politik amaçlı ekonomiyi uyaran iktidarı, seçmenler, seçimlerde ödüllendirmek yerine oy vermemek suretiyle cezalandırılacaktır. Neticede seçmenler oportünist davranan politikacılar tarafından seçim sürecinde aldatılamayacağı ileri sürülmektedir.

nc eleştiri, modelin Phillips eğrisine dayandırılması ve işsizliğin, beklenmedik enflasyon vasıtası ile düşürülmesi eleŐtirilerek; maliye politikalarının, özellikle transfer harcamalarının önemli bir rolü bulunmasına karşın, modele dâhil edilmemiŐ olması vurgulanmaktadır (Drazen, 2000a: 8).

Nordhaus modeli, ampirik bulgularının teoriyi tam olarak desteklemediği noktasında da eleŐtirilmiŐtir. Geleneksel Oportünist model üzerine birçok test yapılmıŐtır. McCallum (1978: 504-515)'un yaptığı gerek ABD, gerekse diğer ülkeler için ekonomik faaliyet ve enflasyon deėiŐkenlerini içeren ekonometrik testlerde Nordhaus modelini destekleyecek herhangi bir sonuca varamamıŐtır. Benzer Şekilde, işsizlik, enflasyon ve büyüme deėiŐkenlerini inceleyen Paldam (1979: 323-342), 17 OECD lkesi için yaptığı testler ile Lewis-Beck (1988: 86-95)'in Avrupa lkeleri için yaptığı testlerde modeli destekleyen sonuçlara ulaŐılamamıŐtır. Alesina ve Roubini (1992: 683)'nin, 18 OECD lkesi için yaptığı

testlerde enflasyon değişkeni için anlamlı sonuçlar ortaya koyarken, ekonomik faaliyet değişkeni oportünist seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Ancak, belirli bir dönem için yaptıkları testlerde Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimlerini destekleyen kanıtlar bulunmasına karşın, Lewis-Beck ve Alesina, Roubini ve Cohen bu bulguların oldukça zayıf olduğuna işaret etmektedir (Alesina, Roubini ve Cohen, 1992: 173-174).

3. GELENEKSEL OPORTÜNİST SEÇİM ÇEVİMLERİ AÇISINDAN TÜRKİYE'DE 1950 – 2006 YILLARI ARASINDA YAPILAN GENEL SEÇİMLERİN ANALİZİ

Bu başlık altında, 1950- 2006 yılları arasında yapılan genel seçimlerde siyasal iktidarın, yeniden seçilme olasılığını maksimize etmek için, seçim döneminde para arzı, kamu harcamaları gibi para ve maliye politikası araçlarını kullanarak; işsizlik, enflasyon ve büyüme oranı gibi makroekonomik değişkenleri üzerinde salınım hareketleri yaratıp yaratmadığı analiz edilecektir.

1950–2006 Dönemi, siyasal ve ekonomik sistemde yaşanan değişiklikler nedeniyle üç ana döneme ayrılarak incelenmiştir. Bu dönemler sırasıyla;

- i. 1950–1960 Dönemi,
- ii. 1960–1980 Dönemi,
- iii. 1980–2006 Dönemi,

Birinci dönem başlangıcını 1950 yılı olarak seçilmesinin sebebi çok partili hayata geçişin başlangıcı olması ve daha önceki dönem için veri bulunamamasıdır. İkinci dönemin başlangıcı için 1960 yılının seçilmesi planlı ekonomiye geçiş ile ekonomik sistemde meydana gelen değişikliklerden dolayıdır. Üçüncü dönemin başlangıcı ise Türk siyasetinin kesintiye uğradığı ve peşinden ekonomik sistemde meydana gelen değişikliklerden dolayı 1980 yılıdır.

Makroekonomik performans değerlendirmelerinde, Nordhaus'un Oportünist Seçim Çevrimleri yaklaşımının referans alınmasının nedeni şöyle açıklanabilir: Siyasal partilerin uyguladıkları ekonomi politikalarında, partizan eğilimlerin olup olmadığının sağlıklı bir şekilde gözlemlenmesi için, söz konusu ülkede, düzenli ve sağlıklı kamuoyu araştırmalarının mevcut olması ve seçim rekabetinin, sağ ve sol ideolojilere göre ayrılmış iki büyük parti arasında gerçekleşmesi gerekmektedir (Carlsen ve Pedersen, 1999: 14). Alesina ve Roubini (1992: 663-688) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre; partizan seçim çevrimleri, iki parti sisteminin geçerli olduğu, ABD, Yeni Zelanda ve Avustralya'da ve partilerin sağ ve sol bloklar şeklinde yapılandığı, Fransa, Almanya ve İsveç gibi ülkelerde gözlenebilir. Büyük koalisyon hükümetleri tarafından yönetilen, İtalya, Belçika ve Avusturya gibi ülkelerde uygulanan ekonomi politikaların niteliğini tam olarak saptamak oldukça güçtür.

Gelişmekte olan ülkelerde batılı modellerde görülen türde sağ-sol parti modelleri yoktur (Schuknecht, 1996: 158) ve siyasî partilerin yapılanması ideolojik değildir. Çoğu kez farklı ideolojilere mensup olduklarını iddia eden siyasî partilerin uyguladığı ekonomi politikalar aynıdır. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerde, daha ziyade, Nordhaus tipi dalgalanmalar söz konusu olmaktadır.

Bu nedenle Nordhaus'un ngrleri referans alınarak, para arzı, kamu harcamaları, işsizlik, enflasyon ve büyüme değerlerinde, Türkiye'de Nordhaus tipi seçim çevrimlerinin varlığı analiz edilecektir.

Seçim çevrimlerinin varlığına yönelik analizlerde iki hesaplama yöntemi kullanılacaktır. Birinci yöntemde, seçilmiş makroekonomik değişkenlerin yüzde değişimleri, seçim yılı, seçim öncesi ve sonrası yılları için hesaplanarak, bu değişkenlerdeki değişimler, Nordhaus'un ngrleri temel alınarak değerlendirilecektir.

İkinci yöntem, seçimin yılına ait verilerin, iki seçim arasında kalan ve seçimlerin yapılmadığı yıllara ait verilerin ortalamasına oranlanmasıyla elde edilen rasyoya bakılarak değerlendirilecektir (Akalin, 1995: 32-33). Hesaplanan bu rasyoların, seçim çevrimlerinin varlığına işaret etmesi için;

- i. Seçim yılı (EY) büyüme oranının (Y_{EY}), bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yıllara (NEY) ait büyüme oranlarının ortalamasına (Y_{NEY}) bölünmesiyle elde edilen değer 1'den büyük ise, seçim çevrimlerinin var olabileceğine, 1'den küçük ise seçim çevrimlerinin olmayabileceğine işaret etmektedir.
- ii. Seçim yılı (EY) enflasyon oranının (π_{EY}), bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yıllara (NEY) ait enflasyon oranlarının ortalamasına (π_{NEY}) bölünmesiyle elde edilen değer 1'den küçük ise, seçim çevrimlerinin var olabileceğine, 1'den büyük ise olmayabileceğine işaret etmektedir.
- iii. Seçim yılı (EY) işsizlik oranının (u_{EY}), bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yıllara (NEY) ait işsizlik oranlarının ortalamasına (u_{NEY}) bölünmesiyle elde edilen değer 1'den küçük ise, seçim çevrimlerinin var olabileceğine, 1'den büyük ise olmayabileceğine işaret etmektedir.
- iv. Seçim yılı (EY) para arzı artış oranının (M_{EY}), bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yıllara (NEY) ait para arzı artış oranlarının ortalamasına (M_{NEY}) bölünmesiyle elde edilen değer 1'den büyük ise, seçim çevrimlerinin var olabileceğine, 1'den küçük ise seçim çevrimlerinin olmayacağına işaret etmektedir.
- v. Seçim yılı (EY) kamu harcamaları (G_{EY}) artış oranının, bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yıllara (NEY) ait kamu harcamaları artış oranlarının ortalamasına (G_{NEY}) bölünmesiyle elde edilen değer 1'den büyük ise, seçim çevrimlerinin var olabileceğine, 1'den küçük ise olmayabileceğine işaret etmektedir.

Bir seçim döneminde her iki yönteme göre analiz edilen parametrelerin eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığına işaret etmeleri durumunda seçim çevrimlerinin var olduğu, aksi durumda olmadığı sonucuna ulaŐılacaktır.

3.1. Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri Açısından 1950–1960 Dönemi Seçimlerinin Analizi

1950- 1960 dönemi içerisinde 1950, 1954 ve 1957 yıllarında genel seçimler gerçekleştirilmiştir. 1950 öncesi döneme ait verilerin temin edilememiş olması nedeniyle 1950 genel seçimleri analiz dışında bırakılmıştır. Bu dönem içerisinde 1954 ve 1957 seçimleri kamu harcamaları, büyüme, enflasyon ve işsizlik oranları ile para arzı değişimleri açısından, seçim çevrimlerinin öngörülleri ışığında değerlendirilecektir.

Tablo 1’de 1950–1958 yılları arasında kamu harcamaları, M1 para arzı, büyüme, işsizlik ve enflasyon oranlarına ilişkin veriler bulunmaktadır. Bu tablo, seçilmiş parametrelerin oransal değişimlerinin yorumlanmasında kullanılacaktır.

Tablo 1: 1950 –1958 Yıllarında Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Veriler (YTL, %)

	Enflasyon Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	GSMH (1987 Fiyatlarıyla)		Kamu Harcamaları		M1 Para Arzı	
			YTL	Değişim %	YTL	Değişim %	YTL	Değişim %
1950	-9,1	1,4	10.827	9,3	1.467	-6,68	1.594	13,05
1951	12,2	1,7	12.205	12,7	1.591	8,45	2.018	26,6
1952	-0,6	1,8	13.667	12	2.249	41,36	2.421	19,97
1953	0,8	2,8	15.214	11,3	2.294	2	2.947	21,73
1954*	12	3,1	14.764	-3	2.565	11,81	3.372	14,42
1955	13,9	3	15.917	7,8	3.309	29,01	4.214	24,97
1956	16,2	3,1	16.423	3,2	3.487	5,38	5.361	27,22
1957*	17,7	2,7	17.717	7,9	4.163	19,39	6.867	28,09
1958	19,5	2,8	18.504	4,4	4.977	19,55	7.421	8,07

Kaynak: DIE, **1923-2004 Ekonomik Göstergeler**, Yayın Numarası 0535, 2005, Ankara; DPT, **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler:1950-2005**, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/> (Ekim 2005); Tuncer Bulutay, **Employment, Unemployment and Wages in Turkey**, International Labour Office, Ankara, 1995, s. 256-262; Ekrem Pakdemirli, **Ekonomimizin 1923’den Günümüze Sayısal Görünümü**, Milliyet Yayınları: 131, İstanbul, Nisan 1991, s.161-164.

*Genel seçimler 2 Mayıs 1954 ve 27 Kasım 1957 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2’de 1954 ve 1957 seçim döneminde, kamu harcamaları, para arzı, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranlarına ilişkin hesaplanan rasyolar bulunmaktadır. Rasyolar, seçim yılına ait verilerin; bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yılların ortalamasına oranlanmasıyla bulunmuştur. Hesaplanan rasyolar, referans değerleri ile karşılaştırılarak, seçim çevrimlerinin varlığına işaret eden değerlerin altı çizilmiştir.

Tablo 2: 1954 ve 1957 Seçim Döneminde Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Hesaplanan Rasyolar

Seçim Yılı	Enflasyon				İşsizlik				Büyüme			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1954	2,9	12	4,13	8,07	1,48	3,1	2,1	2,6	-0,25	-3	12	4,5
1957	1,18	17,7	15,05	16,38	<u>0,89</u>	2,7	3,05	2,88	<u>1,44</u>	7,9	5,5	6,7

Tablo 2 (Devam)

Seçim Yılı	Kamu Harcamaları				M1 Para Arzı			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1954	<u>1,59</u>	11,81	7,42	9,62	0,69	14,42	20,92	17,67
1957	<u>5,25</u>	19,39	3,69	11,54	<u>1,15</u>	28,09	24,48	26,28

(1) EY : Election Year (seçim yılı),

(2) NEY : Non-Election Year (Seçimlerin yapılmadığı yılı ifade eder ve iki seçim arasındaki yıllara ait verilerin ortalaması alınarak hesaplanır.),

(3) WYA : Whole Year Average (Analiz edilecek seçim yılı da dâhil olmak üzere iki seçim dönemi arasındaki yıllara ait verilerin ortalamasıdır ve $(EY + NEY) / 2$ olarak hesaplanır.)

(4) Rasyo : EY / NEY

3.1.1. 1954 Seçimleri

Tablo 1 incelendiğinde, seçimlerden önceki yıl ve seçim yılında enflasyon oranında artış olduğu; seçimlerden sonra ise, düşmeyecek, artmaya devam ettiği görülmektedir. Enflasyon oranının seçim dönemindeki bu değişimi, seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve dolayısı ile varlığını destekler nitelikte değildir. Ayrıca İkinci yönteme göre Tablo 2’de, 2,90 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değer olan 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 1’de, İşsizlik oranının 1952- 1954 arasında sürekli artış eğiliminde olduğu, seçimlerden sonraki yılda ise ihmal edilebilir bir miktarda da olsa düştüğü görülmektedir. İşsizlik oranının 1954 seçim dönemindeki bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca İkinci yönteme göre Tablo 2’de 1,48 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 1’de, seçim yılında büyüme oranının eksiye düştüğü, seçimlerden sonra ise artış olduğu gözlemlenmektedir. Büyüme oranının 1954 seçimlerindeki bu değişimi, teorinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Tablo 2’de, ikinci yönteme göre (- 0,25) olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1’den küçüktür ve bu sonuç da seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 1’de, seçimlerden bir yıl önce kamu harcamaları artış oranında önemli bir düşüş, seçim yılında artış, seçimlerden bir sonraki yılda ise, teoride öngörülenin aksine, artış olduğu görülmektedir. Kamu harcamalarının söz konusu bu oransal değişimi, seçim

çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve varlığını destekler nitelikte değildir. Ancak, ikinci yöneteme göre Tablo 2’de, 1,59 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 1 incelendiğinde seçim yılında para arzı artış oranının bir önceki yıla göre düştüğü, seçimlerden sonra ise arttığı görülmektedir. Para arzının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca, ikinci yöneteme göre Tablo 2’de 0,69 olarak hesaplanan para arzı rasyosu ise, referans değer olan 1’in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

3.1.2. 1957 Seçimleri

Tablo 1’de, 1955 ile 1959 yılları arasında enflasyon oranında sürekli bir artış eğilimi görülmektedir. Enflasyon oranının 1957 seçim dönemindeki değişimi seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Ayrıca, Tablo 2’de, 1,18 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu referans değer olan 1’in üzerinde çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 1’de, işsizlik oranı değişkeni incelendiğinde, seçimlerden bir yıl önce, küçük miktarda da olsa, işsizlik oranında bir artış, seçim yılında bir düşüş, seçimlerden sonra ise bir artış olduğu görülmektedir. İşsizlik oranının seçim dönemindeki bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Tablo 2’de, 0,89 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değer olan 1’in altında çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlığını desteklemektedir.

Tablo 1’de, seçim yılında büyüme oranında artış, seçimlerden sonra ise düşüş olduğu görülmektedir. Büyüme oranının 1957 seçim dönemindeki bu değişimi Seçim Çevrimleri Teorisi’nin öngörüsü ile örtüşmektedir. Ayrıca Tablo 2’de, 1,44 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu referans değer olan 1’in üzerinde çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlığını ortaya koyar niteliktedir.

Tablo 1’de, 1957 Seçim yılında kamu harcamaları artış oranında önemli ölçüde bir yükseliş olmasına rağmen, seçimlerden sonraki iki yılda bir düşüş olmadığı, aksine artmaya devam ettiği görülmektedir. Kamu harcamalarının 1957 seçim dönemindeki bu oransal değişimi seçim çevrimlerini destekler nitelikte değildir. Ancak, ikinci yönteme göre Tablo 2’de, 5,25 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değeri olan 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını desteklemektedir.

Tablo 1’de, 1957 seçimlerinde teoremin öngörüsüne paralel şekilde, seçim döneminde M1 para arzı artış oranında artış olurken, seçimlerden sonraki yılda ise anlamlı düzeyde düşüş olduğu görülmektedir. Para arzının bu oransal değişimi teoremin öngörüsü ile tutarlıdır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir. İkinci yönteme göre Tablo 2’de, 1,15 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değer olan 1’in üzerinde çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, 1950-1960 yılları arasında incelenen 1954 ve 1957 Genel Seçimleri’nde, parametrelerin oransal değişimleri ile seçilmiş parametrelerin seçim yılındaki değişiminin, seçimlerin yapılmadığı yılların ortalamasına oranlanması ile bulunan rasyolarına ilişkin yapılan değerlendirmelerde; her iki yöntemde de, tüm parametreler eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını desteklemediğinden, seçim çevrimlerinin var olduğu kesin olarak söylenememektedir.

3.2. 1960-1980 Dönemi Seçimlerinin Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri Açısından Analizi

1960 - 1980 dönemi içerisinde 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 yıllarında genel seçimler gerçekleştirilmiştir. Şimdi, söz konusu seçim dönemleri; kamu harcamaları büyüme, enflasyon ve işsizlik oranı ile para arzı değişimleri açısından, Nordhaus'un ortaya koyduğu Geleneksel Seçim Çevrimleri Teorisi temel alınarak değerlendirilecektir.

Tablo 3'de 1958-1978 yılları arasında kamu harcamaları, para arzı, büyüme, işsizlik ve enflasyon oranlarına ilişkin veriler bulunmaktadır. Bu tablo, seçilmiş parametrelerin oransal değişimlerinin yorumlanmasında kullanılacaktır.

Tablo 3: 1958 -1978 Yıllarında Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Veriler

	Enflasyon Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	GSMH (1987 Fiyatlarıyla)		Kamu Harcamaları		M1 Para Arzı	
			YTL	Değişim %	YTL	Değişim %	YTL	Değişim %
1958	19,5	2,8	18.504	4,4	4.977	19,55	7.421	8,07
1959	23,1	2,8	19.269	4,1	6.728	35,18	8.699	15,66
1960	1,3	3,1	19.930	3,4	7.320	8,8	9.256	6,4
1961*	0,5	3,4	20.328	2	11.383	55,51	10.025	8,31
1962	2,9	3,3	21.585	6,2	9.118	-19,9	10.964	9,37
1963	3,6	3,3	23.675	9,7	11.726	28,6	12.167	10,97
1964	-1	3,5	23.675	4,1	13.534	15,42	13.999	15,06
1965*	5,4	3,6	24.640	3,1	14.488	7,05	16.434	17,39
1966	7,1	3,6	25.413	12	17.248	19,05	19.780	20,36
1967	6,6	4,7	28.460	4,2	20.288	17,63	22.682	14,67
1968	2,5	5,1	31.635	6,7	21.322	5,1	25.968	14,49
1969*	8,3	5,8	33.003	4,3	25.387	19,06	30.127	16,02
1970	9,5	6,3	34.469	4,4	32.866	29,46	35.400	17,5
1971	17	6,6	36.897	7	46.270	40,78	43.600	23,16
1972	15,5	6,2	40.279	9,2	50.921	10,05	52.900	21,33
1973*	21	6,6	42.255	4,9	64.287	26,25	69.800	31,95
1974	26,9	7,1	43.633	3,3	77.777	20,98	88.800	27,22
1975	11,4	7,4	46.275	6,1	114.228	46,87	117.600	32,43
1976	17,3	8,7	50.438	9	155.028	35,72	150.400	27,89
1977*	28,5	9,8	51.944	3	240.201	54,94	209.200	39,1
1978	53,6	9,8	52.582	1,2	347.703	44,76	283.700	35,61

Kaynak: DİE, 1923-2004 Ekonomik Göstergeler, Yayın Numarası 0535, 2005, Ankara; DPT, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler:1950-2005, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/> (Ekim 2005); Tuncer Bulutay, Employment, Unemployment and Wages in Turkey, International Labour Office, Ankara, 1995, s. 256-262; Ekrem Pakdemirli, Ekonomimizin 1923'den Günümüze Sayısal Görünümü, Milliyet Yayınları: 131, İstanbul, Nisan 1991, s.161-164.

*Genel Seçimler 15.10.1961, 10.10.1965, 12.10.1969, 14.10.1973, 05.06.1977 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4'te kamu harcamaları, M1 para arzı, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranlarına ilişkin hesaplanan rasyolar bulunmaktadır. Rasyolar, seçim yılına ait verilerin; bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yılların ortalamasına oranlanmasıyla bulunmuştur. Hesaplanan rasyolar, referans değerleri ile karşılaştırılarak, seçim çevrimlerinin varlığına işaret eden değerlerin altı çizilmiştir.

Tablo 4: 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 Seçim Döneminde Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Hesaplanan Rasyolar

Seçim Yılı	Enflasyon				İşsizlik				Büyüme			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1961	0,03	0,5	14,6	7,57	1,17	3,4	2,9	3,15	0,5	2	3,97	2,98
1965	2,95	5,4	1,83	3,62	1,07	3,6	3,37	3,48	0,47	3,1	6,67	4,88
1969	1,54	8,3	5,4	6,85	1,3	5,8	4,47	5,13	0,56	4,3	7,63	5,97
1973	1,5	21	14	17,5	1,04	6,6	6,37	6,48	0,71	4,9	6,87	5,88
1977	1,54	28,5	18,5	23,5	1,27	9,8	7,73	8,77	0,49	3	6,13	4,57

Tablo 4: (Devam)

Seçim Yılı	Kamu Harcamaları				M1 Para Arzı			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1961	2,62	55,5	21,2	38,3	0,79	8,31	10,6	9,44
1965	0,88	7,05	8,04	7,55	1,47	17,4	11,8	14,6
1969	1,37	19,1	13,9	16,5	0,97	16	16,5	16,3
1973	0,98	26,3	26,8	26,5	1,55	32	20,7	26,3
1977	1,59	54,9	34,5	44,7	1,34	39,1	29,2	34,1

(1) EY : Election Year (seçim yılı),

(2) NEY : Non-Election Year (Seçimlerin yapılmadığı yılı ifade eder ve iki seçim arasındaki yıllara ait verilerin ortalaması alınarak hesaplanır.),

(3) WYA : Whole Year Average (Analiz edilecek seçim yılı da dâhil olmak üzere iki seçim dönemi arasındaki yıllara ait verilerin ortalamasıdır ve $(EY + NEY) / 2$ olarak hesaplanır.)

(4) Rasyo : EY / NEY

3.2.1. 1961 Seçimleri

Tablo 3 incelendiğinde seçim çevrimlerinin enflasyon konusundaki öngörüsüne paralel olarak, seçimlerden bir yıl önce enflasyon oranında düşme, seçimlerden bir yıl sonra ise artış görülmektedir. 1961 seçim döneminde enflasyon oranındaki bu değişim teorisinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Ayrıca Tablo 4'de ikinci yöntemle göre 0,03 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 3'de seçim yılında işsizlik oranında, seçimlerden önceki yıla göre bir artış olduğu ve seçimlerden sonra ise küçük bir oranda da olsa düşüş görülmektedir. Söz konusu sonuç, seçim çevrimlerinin öngörülleri ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4'de, 1,17 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosunun, referans değeri olan 1'in üzerinde çıkmıştır ve bu sonuç seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de 1959’dan 1961 seçim yılına kadar, seçim yılı da dâhil, büyüme oranında bir düşüş görülmektedir. 1961 yılında büyüme oranının minimum ve bundan sonra da 1963 yılına kadar sürekli artış eēiliminde olduēu görülmektedir. Büyüme oranının seçim öncesi ve sonrasındaki bu oransal deēiřimi, teorinin öngörüsü ile rtřmediēi görülmektedir. Ayrıca Tablo 4’de 0,50 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans deēeri olan 1’in altında çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 3’de, 1961 seçim yılında kamu harcamalarının oransal deēiřimine bakıldıēında, teoride ngrldēu gibi, seçim yılında önemli bir artış, seçimlerden sonra ise önemli oranda düşüş görülmektedir. Kamu harcamalarının söz konusu bu deēiřimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler niteliktedir. İkinci yönteme göre Tablo 4’de 2,62 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu referans deēeri olan 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerin varlıēını destekler niteliktedir.

Tablo 3’e bakıldıēında, 1961 seçimleri için para arzı artış oranına bakıldıēında, 1959-1961 döneminde sürekli arttıēı görülmektedir. Para arzının bu oransal deēiřimi teorinin öngörüsü ile tutarlı deēildir ve seçim çevrimlerinin varlıēını desteklememektedir. Ayrıca, ikinci yönteme göre Tablo 4’de, 0,79 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans deēer olan 1’in altında çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

3.2.2. 1965 Seçimleri

Tablo 3 incelendiēinde Seçim yılında önce enflsyon oranında bir düşme görülse de, seçim yılında önemli oranda artış ve seçimlerden sonra ise artış eēilimini srdrdēu görülmektedir. 1965 seçim döneminde enflsyon oranındaki bu deēiřim seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4’de 2,95 olarak hesaplanan enflsyon oranı rasyosu, referans deēeri olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 3’de, 1963 ile 1965 yılı da dâhil olmak üzere işsizlik oranında bir artış olduēu, seçimlerden sonra ise işsizlik oranının azalmayarak aynı seviyede kaldıēı gzlmektedir. İşsizlik oranının 1965 seçim dönemindeki bu deēiřimi, seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir. Ayrıca, Tablo 4’de 1,07 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans deēer olan 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 3’de büyüme oranının, teoride öngörülenin aksine, 1963 yılından 1965 yılına kadar düşme eēiliminde olduēu görülmektedir. Seçimlerden sonraki yılda ise büyüme oranında önemli ölçüde artış vardır. Büyüme oranının 1965 seçim dönemindeki bu deēiřimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir. Ayrıca, Tablo 4’de 0,47 düzeyindeki büyüme oranı rasyosu, referans deēeri olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 3’den de grleceēi gibi, 1963- 1965 yılları arasında kamu harcamaları artış oranında bir azalış, 1965 seçim yılından sonra ise artış eēilimi görülmektedir. Oysa Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri Teorisi, kamu harcamalarında seçimlerden önce artış seçimlerden sonra ise azalış olacaēını öngörmektedir. Bu durumda birinci yönteme göre hesaplanan kamu harcamaları oransal deēiřiminin teorinin öngörüsü ile rtřmediēini ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte olmadıēını söyleyebiliriz. Ayrıca Tablo

4'de ikinci yönteme göre 0,88 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değeri olan 1'den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3'de 1963 ile 1965 seçim yılı da dâhil olmak üzere para arzı artış oranında sürekli bir artış gözlemlenirken, seçimlerden sonra 1966'da da para arzı artış oranı azalmayarak artışını sürdürmüştür. Para arzının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 4'de, ikinci yönteme göre 1,47 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1'in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

3.2.3. 1969 Seçimleri

Tablo 3'e bakıldığında seçimlerden önce enflasyon oranında düşme, seçimlerden sonra ise yükselme görülmektedir. Ancak enflasyon oranının seçimlerden sonraki iki yılda da artmaya devam ettiği görülmektedir. Bu sonuç, tıpkı para arzında olduğu gibi, iktidarın seçimlerden sonra yükselen enflasyonu dizginlemek için gerekli daraltıcı ekonomi politikaları istikrarlı bir şekilde uygulamamasının bir sonucu olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak enflasyon oranının 1969 seçim dönemindeki değişimi, seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Ayrıca Tablo 4'de, 1,54 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3'de 1967-1971 yılları arasında işsizlik oranı sürekli artış eğilimindedir ve teoride öngörülen salınım görülmemektedir. İşsizlik oranının 1969 seçim yılındaki bu değişimi seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olmadığını söyleyebiliriz. Tablo 4'de 1,30 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3'de büyüme oranında seçimlerden önceki yıl artış görülse de seçim yılında bir düşüş, seçimlerden sonraki iki yılda ise artış olduğu görülmektedir. 1969 seçim döneminde büyüme oranının bu değişimi teorisinin öngörüsü ile örtüşmemektedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Tablo 4'de, 0,56 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1'in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3'den görüleceği gibi 1969 seçim yılında kamu harcamalarında önemli ölçüde artış görülürken, seçimlerden sonra 1970, 1971 yıllarında teoride görülen aksine, azalmayarak artışını sürdürmüştür. Oysa teoride seçimlerden önce kamu harcamaları artış oranında yükseliş, seçimlerden sonra ise azalış öngörülmektedir. Bu durumda seçimlerden sonraki yıllarda teoride öngörülen azalışın gerçekleşmediğinden, kamu harcamalarının 1969 seçim dönemindeki oransal değişiminin seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmediğini ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olmadığını söyleyebiliriz. Tablo 4'de ikinci yönteme göre 1,37 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3 incelendiğinde, 1969 seçim yılında, teoride öngörüldüğü gibi, seçimlerden bir önceki yıla göre para arzı artış oranında bir yükselme görülmektedir. Ancak seçimlerden sonraki yıl para arzı artış oranı düşmemiş, bu kez öngörülen aksine artmaya devam etmiştir. Bu nedenle para arzının 1969 seçim dönemindeki bu oransal değişimi, teorisinin

ngrs ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4’de ikinci yönteme göre 0,97 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

3.2.4. 1973 Seçimleri

Tablo 3’de enflasyon oranının değişimine bakıldığında, seçim yılından bir yıl önce düşme eğiliminde olan enflasyon oranı, seçim yılında arttığı ve seçim yılından sonraki yılda ise azalmayarak artma eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Enflasyon oranının bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4’de ikinci yönteme göre 1,50 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1’in üstündedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de işsizlik oranının değişimine bakıldığında, seçimlerden bir yıl önce işsizlik oranı azalma eğiliminde iken, seçim yılında artış göstermiŐ, seçimlerden sonra ise artmaya devam etmiştir. IŐsizlik oranının 1973 seçim dönemindeki bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile tutarlı olmadığını söyleyebiliriz. Ayrıca Tablo 4’de ikinci yönteme göre 1,04 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değer olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığına destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de büyüme oranının değişimi incelendiğinde, 1973 seçim yılından bir yıl önce büyüme oranı artış göstermiŐ olsa da, seçim yılında söz konusu oranın azalış kaydettiği ve seçimlerden sonra ise azalış eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Birinci yönteme göre hesaplanan büyüme oranının oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4’de, ikinci yönteme göre 0,71 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3 incelendiğinde, 1973 seçim döneminde kamu harcamaları artış oranında, seçim yılından bir yıl önce bir düşüş olsa da, seçim yılında artış ve seçimlerden hemen sonraki yılda ise azalış eğiliminde olduğu görülmektedir. Kamu harcamalarının 1973 seçim yılındaki bu değişimi seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ancak Tablo 4’de ikinci yönteme göre 0,98 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de 1973 seçim yılında para arzı artış oranının yükseldiği, seçimlerden sonra ise düştüğü görülmektedir. Para arzının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Ayrıca Tablo 4’de 1,55 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değer olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

3.2.5. 1977 Seçimleri

Tablo 3’de enflasyon oranının değişimine bakıldığında, 1975 yılından 1979 yılına kadar enflasyon oranında sürekli bir artış eğilimi görülmektedir. Enflasyon oranının seçim dönemindeki bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Bununla birlikte Tablo 4’de ikinci yönteme göre 1,54 olarak hesaplanan enflasyon oranı değeri 1’in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de işsizlik oranının değişimi incelendiğinde, 1977 seçimlerinden önceki yıl gerçekleşen işsizlik oranı, seçimlerden bir yıl sonraki işsizlik oranından 0,90 puan düşük olduğu görülmektedir. Seçim yılı ile seçimlerden sonraki yılda işsizlik oranında bir değişiklik yoktur. Seçimlerden önceki döneme bakıldığında işsizlik oranında bir artış eğilimi olduğu görülmektedir. İşsizlik oranının bu salınımı seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 4’de ikinci yönteme göre 1,27 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1’in üzerindedir ve bu sonuç seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3 incelendiğinde, 1977 seçimlerinden bir yıl önce büyüme oranındaki artışa rağmen, seçim yılında, teoride öngörülenin aksine, azaldığı görülmektedir. Seçimlerden sonraki iki yılda ise büyüme oranının önemli oranlarda düştüğü görülmektedir. Büyüme oranının 1977 seçim dönemindeki bu salınımı seçim çevrimlerinin öngörüsü ile tutarlı değildir. Ayrıca, Tablo 4’de, ikinci yönteme göre 0,49 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1’in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 3’de Seçimlerden önceki yıl kamu harcamaları artış oranında bir azalma görülse de, seçim yılında teoride öngörüldüğü gibi önemli bir artış gözlenmiştir. Seçimlerden bir yıl sonra ise kamu harcamaları artış oranında bir azalma olduğu görülmektedir. Kamu harcamalarının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Tablo 4’de ikinci yönteme göre 1,59 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değeri olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 3’de para arzı değişimi incelendiğinde, Seçimlerden önceki yıl para arzı artış oranı düşse de seçim yılında arttığı ve seçimlerden sonra ise düştüğü görülmektedir. 1977 Seçim döneminde para arzı artış oranının bu değişimi, teorisinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Ayrıca Tablo 4’de, ikinci yönteme göre 1,34 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

1960-1980 yılları arasında incelenen 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 seçim dönemlerinde, parametrelerin oransal değişimleri ile bu parametrelerin seçim yılındaki değişiminin, seçimlerin yapılmadığı yılların ortalamasına oranlanması ile bulunan rasyolarına ilişkin yapılan değerlendirmelerde; her iki yöntemde de tüm parametreler eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını hiç bir seçim döneminde desteklemediğinden, hiçbir seçim dönemi için seçim çevrimlerinin var olduğu kesin olarak söylenememektedir.

3.3. 1980-2006 Dönemi Seçimlerinin Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri Açısından Analizi

1980 - 2006 döneminde 1983, 1987, 1991, 1995, 1999 ve 2002 yıllarında genel seçimler gerçekleştirilmiştir. Şimdi, söz konusu bu seçim dönemleri; kamu harcamaları büyüme, enflasyon ve işsizlik oranları ile para arzı değişimleri açısından , seçim çevrimlerinin öngörülleri ışığında değerlendirilecektir.

Tablo 5’de 1981-1985 yılları arasında kamu harcamaları, M2 para arzı, büyüme, işsizlik ve enflasyon oranlarına ilişkin veriler bulunmaktadır. Bu tablo, seçilmiş parametrelerin oransal değişimlerinin yorumlanmasında kullanılacaktır.

Tablo 5: 1980 - 2003 Yıllarında Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Veriler

	Enflasyon Oranı (%)	İşsizlik Oranı (%)	GSMH (1987 Fiyatlarıyla)		Kamu Harcamaları		M2 Para Arzı	
			YTL	Değişim %	Bin YTL**	Değişim %	YTL	Değişim %
1980	90,3	8,1	50.875	-2,08	1.102	80,19	924	75,07
1981	34,1	7,1	53.317	4,8	1.539	39,73	1.637	77,19
1982	27,4	7	54.963	3,1	1.655	7,49	2.554	56
1983*	28,1	7,7	57.279	4,2	2.783	68,2	3.288	28,75
1984	46,4	7,6	61.350	7,1	4.174	49,96	5.179	57,49
1985	41,7	7,1	63.989	4,3	5.767	38,17	8.146	57,28
1986	27,5	7,9	68.315	6,8	7.844	36,02	12.173	49,45
1987*	39,3	8,3	75.019	9,8	12.883	64,23	17.648	44,97
1988	60,8	8,4	76.108	1,5	20.539	59,43	27.194	54,09
1989	64,2	8,6	77.347	1,6	38.871	89,26	47.139	73,34
1990	50	8	84.592	9,4	68.169	75,37	71.570	51,83
1991*	52,6	8,2	84.887	0,3	130.263	91,09	117.118	63,64
1992	67,1	8,5	90.323	6,4	221.658	70,16	190.736	62,86
1993	55,2	8,9	97.677	8,1	485.194	118,89	282.442	48,08
1994	120,5	8,6	91.733	-6,1	897.296	84,94	630.348	123,18
1995*	88	7,6	99.028	8	1.710.647	90,64	1.256.632	99,36
1996	71,6	6,6	106.080	7,1	3.940.163	130,33	2.924.893	132,76
1997	78,4	6,8	114.874	8,3	7.990.749	102,8	5.658.800	93,47
1998	68,8	6,9	119.303	3,9	15.601	95,24	11.423	101,87
1999*	43,7	7,7	112.044	-6,1	28.094	80,08	22.402	96,11
2000	53,7	6,5	119.144	6,3	46.970	67,19	31.912	42,45
2001	57,7	8,4	107.783	-9,5	81.175	72,82	47.241	48,04
2002*	45	10,3	116.338	7,9	117.224	44,41	61.880	30,99
2003	23,8	10,5	123.165	5,9	140.455	19,82	82.713	33,67

Kaynak: DİE, 1923-2004 Ekonomik Göstergeler, Yayın Numarası 0535, 2005, Ankara; DPT, Ekonomik ve Sosyal Göstergeler:1950-2005, <http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/> (Ekim 2005); Tuncer Bulutay, Employment, Unemployment and Wages in Turkey, International Labour Office, Ankara, 1995, s. 256-262; Ekrem Pakdemirli, Ekonomimizin 1923'den Günümüze Sayısal Görünümü, Milliyet Yayınları: 131, İstanbul, Nisan 1991, s.161-164.

*Genel Seçimler 06.11.1983, 26.11.1987, 20.10.1991, 24.12.1995, 18.04.1999, 03.11.2002 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

** Kamu Harcamalarında veriler 1980-1998 arası Bin YTL. iken, 1998-2003 arası Milyon YTL. dir.

Tablo 6'da kamu harcamaları, para arzı, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranlarına ilişkin hesaplanan rasyolar bulunmaktadır. Rasyolar, seçim yılına ait verilerin; bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yılların ortalamasına oranlanmasıyla bulunmuştur. Hesaplanan rasyolar, referans değerleri ile karşılaştırılarak, seçim çevrimlerinin varlığına işaret eden değerlerin altı çizilmiştir.

Tablo 6: 1983, 1987, 1991, 1995, 1999 ve 2002 Seçim Döneminde Analize Konu Olan Parametrelere İlişkin Hesaplanan Rasyolar

Seçim Yılı	Enflasyon				İşsizlik				Büyüme			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1983	0,56	28,1	50,6	39,35	1,04	7,7	7,4	7,55	2,47	4,2	1,7	2,95
1987	1,02	39,3	38,53	38,92	1,1	8,3	7,53	7,92	1,62	9,8	6,07	7,93
1991	0,9	52,6	58,33	55,47	0,98	8,2	8,33	8,27	0,07	0,3	4,17	2,23
1995	1,09	88	80,93	84,47	0,88	7,6	8,67	8,13	2,86	8	2,8	5,4
1999	0,6	43,7	72,93	58,32	1,14	7,7	6,77	7,23	-0,95	-6,1	6,43	0,17
2002	0,81	45	55,7	50,35	1,38	10,3	7,45	8,88	4,94	7,9	-1,6	3,15

Tablo 6: (Devam)

Seçim Yılı	Kamu Harcamaları				M2 Para Arzı			
	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)	Rasyo (4)	EY (1)	NEY (2)	WYA (3)
1983	1,89	80,19	42,47	61,33	1,08	75,07	69,42	72,25
1987	1,55	64,23	41,38	52,81	0,82	44,97	54,74	49,86
1991	1,22	91,09	74,69	82,89	1,07	63,64	59,75	61,7
1995	0,99	90,64	91,33	90,99	1,27	99,36	78,04	88,7
1999	1,21	80,08	66,45	73,26	0,88	96,11	109,4	102,7
2002	0,63	44,41	70,01	57,21	0,68	30,99	45,25	38,12

(1) EY : Election Year (seçim yılı),

(2) NEY : Non-Election Year (Seçimlerin yapılmadığı yılı ifade eder ve iki seçim arasındaki yıllara ait verilerin ortalaması alınarak hesaplanır.),

(3) WYA : Whole Year Average (Analiz edilecek seçim yılı da dâhil olmak üzere iki seçim dönemi arasındaki yıllara ait verilerin ortalamasıdır ve $(EY + NEY) / 2$ olarak hesaplanır.)(4) Rasyo : EY / NEY **3.3.1. 1983 Seçimleri**

Tablo 5 incelendiğinde, seçim yılından bir yıl önce, enflasyon oranında düşüş, seçimlerden hemen sonra önemli oranda artış ve takip eden yılda ise yeniden düşüş eğilimi görülmektedir. Enflasyon oranının seçim dönemindeki değişimi seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir. Ayrıca Tablo 6'da , ikinci yönteme göre 0,56 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değer olan 1'den küçüktür ve bu sonuç da seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de işsizlik oranının değişimine bakıldığında, 1983 seçim yılından önce işsizlik oranı görece olarak düşük iken, seçim yılında işsizlik oranında bir artış olduğu, seçimlerden sonraki iki yılda ise küçük miktarlarda da olsa düşüş olduğu görülmektedir. İşsizlik oranının seçim dönemindeki değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 6'da 1,04 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5'de büyüme oranının değişimi incelendiğinde, seçimlerden önceki yıl büyüme oranında düşüş, seçim yılında artış seçimlerden sonraki yılda ise yine artış olduğu görülmektedir. Büyüme oranının 1983 seçim dönemindeki bu değişimi, seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Ancak Tablo 6'da ikinci

yönteme göre 2,47 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve bu sonuç seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de seçimlerden bir yıl önce kamu harcamaları artış oranında önemli bir düşüş grle de, seçim yılında bir sıçrama olduğu ve seçimlerden sonraki iki yılda ise söz konusu oranın azalma eğilimine girdiği görülmektedir. Kamu harcamalarının seçim dönemindeki bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile tutarlıdır. Ayrıca Tablo 6'da 1,89 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1'in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını desteklemektedir.

Tablo 5'de para arzı artış oranına bakıldığında, 1983 seçimlerine, para arzı artış oranının 1981 yılından, seçimlerin yapıldığı 1983 yılı da dâhil olmak üzere azalarak artışını sürdürdüğü, 1983 seçimlerinden sonraki iki yılda ise para arzı artış oranında son derece önemli bir sıçrama olduğu gözlemlenmektedir. Para arzının 1983 seçim dönemindeki bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6'da, ikinci yönteme göre 1,08 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değer olan 1'in üzerindedir ve seçim evrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

3.3.2. 1987 Seçimleri

Tablo 5'de enflasyon oranı değişimi incelendiğinde, 1987 seçimlerinden önceki yıl enflasyon oranında önemli düşüş olsa da, seçim yılında, teoride öngörülenin aksine, bir artış olduğu görülmektedir. Seçimlerden sonra ise enflasyon oranında artış olmuştur. Enflasyon oranının bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Tablo 6'da 1,02 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5'de 1987 seçim döneminde işsizlik oranının seyrine bakıldığında 1985 ile 1989 yılları arasında sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir. İşsizlik oranının 1987 seçim dönemindeki bu değişimi, teoride öngörülen salınım ile örtüőmedięinden, seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir. Tablo 6' da ikinci yönteme göre 1,10 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5'de büyüme oranı incelendiğinde, 1987 seçim yılında dâhil olmak üzere 1985-1987 yıllarında büyüme oranının sürekli artış eğiliminde olduğu seçimlerden sonra ise büyüme oranında önemli bir düşüş yaőandıęı görülmektedir. Büyüme oranının, 1987 seçim dönemindeki bu salınımı seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir ve dolayısı ile varlığını destekler niteliktedir. Tablo 6'da, ikinci yönteme göre, 1,62 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değer olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de kamu harcamaları artış oranında seçim yılında artış olurken, seçimlerden sonraki yılda azaldığı görülmektedir. Kamu harcamalarının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Tablo 6'da 1,55 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de para arzı artış oranı incelendiğinde, 1985'den 1987'ye kadar para arzı artış oranının azalış eğiliminde, ancak seçimlerden hemen sonra ise bu oranda

önemli bir artış olduğu görülmektedir. Para arzının, 1987 seçim dönemindeki bu oransal değişimi, seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Tablo 6'da, ikinci yonteme göre 0,82 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1'den küçüktür ve bu sonuç da seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

3.3.3. 1991 Seçimleri

Tablo 5'de enflasyon oranının seçim dönemindeki değişimi incelendiğinde, seçimlerden önceki yılda düşüş, seçimlerden hemen sonraki yılda artış eğiliminde olduğu görülmektedir. Enflasyon oranının 1991 seçim dönemindeki bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörülerini ile örtüşmektedir. Tablo 6'da 0,90 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de işsizlik oranının 1991 seçimlerinden önceki yıl işsizlik oranı düşmüş olsa da, seçim yılında işsizlik oranının düşmeyecek arttığı ve seçimlerden sonra ise artışını sürdürdüğü görülmektedir. İşsizlik oranının 1991 seçim dönemindeki bu seyri seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6'da 0,98 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değeri olan 1'in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de 1991 seçimlerinde bir önceki yılda büyüme oranında bir artış olurken seçim yılında bir düşüş olduğu görülmektedir. Seçimlerden sonra ise büyüme oranında yeniden önemli bir artış olduğu gözlemlenmiştir. Büyüme oranının seçim dönemindeki bu değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Tablo 6'da 0,07 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1'in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5 incelendiğinde 1991 seçim döneminde, teoride öngörüldüğü gibi, seçim yılında kamu harcamalarında artış, seçimlerden sonraki yılda ise bir azalış olduğu görülmektedir. Kamu harcamalarının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Tablo 6'da 1,22 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığına işaret etmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde, seçimlerden önceki yıl olan 1990'da para arzı artış oranının, seçim yılında arttığı, seçimden sonra ise azalışı görülmektedir. Para arzının 1991 seçim dönemindeki bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Tablo 6'da 1,07 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını desteklemektedir.

3.3.4. 1995 Seçimleri

Tablo 5'de enflasyon oranının değişimi incelendiğinde, Seçimlerden bir yıl önce enflasyon oranında önemli bir sıçrama olduğu 1995 seçim yılında ise önemli bir düşüş olduğu seçimlerden sonra ise enflasyonun düşmeye devam ettiği görülmektedir. Enflasyon oranının seçim dönemindeki bu değişimi, seçim çevrimlerinin öngörüsü ile tutarlı değildir. Ayrıca Tablo 6'da 1,07 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5’de işsizlik oranının 1993 yılından seçimlerden bir yıl sonra 1996 yılına kadar düşüş eēiliminde olduēu görülmektedir. İŞsizlik oranının 1995 seçim dönemindeki bu deēiŐimi, teorinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6’da 0,88 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans deēer olan 1’ in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını desteklemektedir.

Tablo 5’de seçim yılında büyüme oranında önemli bir miktarda artış olduēu, seçimlerden sonra ise büyüme oranında bir düşüş olduēu görülmektedir. Büyüme oranının seçim dönemindeki bu deēiŐimi, seçim çevrimlerinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Tablo 6’da 2,86 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans deēer olan 1’ in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler niteliktedir.

Tablo 5’de kamu harcamaları artış oranında seçimlerden önce azalma, seçim yılında artış ve seçimlerden sonra ise önemli bir sıçrama görülmektedir. Kamu harcamalarının 1995 seçim dönemindeki bu oransal deēiŐimi seçim çevrimlerinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6’da ikinci yönteme göre 0,99 düzeyinde hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans deēer olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 5’de para arzının seçimlerden bir yıl önce arttıēı, seçim yılında azalarak arttıēı seçimlerden bir yıl sonra ise yeniden yükselerek artışını srdrdēu görülmektedir. Para arzının 1995 seçim dönemindeki bu deēiŐim seçim çevrimlerinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6’da 1,27 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans deēer olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını kanıtlar niteliktedir.

3.3.5. 1999 Seçimleri

Tablo 5’de enflyon oranının deēiŐimi incelendiēinde, 1997’den seçimlerin yapıldıēı 1999 yılı da dâhil olmak üzere düşme, seçimlerden sonra ise yükselme eēiliminde olduēu görülmektedir. Enflyon oranının 1999 seçimlerindeki bu deēiŐimi, seçim çevrimlerinin ngrŐ ile örtüşmemektedir ve seçim çevrimlerinin varlıēını desteklemektedir. Ayrıca Tablo 6’da 0,60 olarak hesaplanan enflyon oranı rasyosu, referans deēer olan 1’den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını desteklemektedir.

Tablo 5’de işsizlik oranının deēiŐimi incelendiēinde, 1997’den 1999’a kadar küçük oranlarda da olsa, sürekli artış eēiliminde olduēu gözlemlenmektedir. Seçimlerden sonra ise bu oranda bir düşüş ve takip eden yılda yeniden bir artış olduēu görülmektedir. İŞsizlik oranının seçim dönemindeki bu deēiŐimi, teorinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Tablo 6’da ikinci yönteme göre 1,14 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu da, referans deēeri olan 1’den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 5’de büyüme oranının deēiŐimi incelendiēinde, 1997 yılından 1999’a kadar büyüme oranında bir düşüş eēilimi olduēu görülmekte ve seçimlerden hemen sonra ekonominin önemli oranda bydēu; ancak, 2001 yılı ekonomik krizin etkisi ile tekrardan kldēu görülmektedir. 1999 seçimlerinde teoride öngörülenin tersine seçimlerden önce azalış seçimlerden sonra ise artış olduēu görülmektedir. Bu nedenle 1999 seçimlerinde büyüme oranının deēiŐimi, seçim çevrimlerinin ngrŐ ile örtüşmemektedir. Tablo 6’da ikinci yönteme göre -0,95 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans deēer olan 1’in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlıēını destekler nitelikte deēildir.

Tablo 6 incelendiğinde, kamu harcamaları oransal değişiminin, 2000 yılı da dâhil olmak üzere 1997-2000 arasında sürekli düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Oysa seçim çevrimleri teorisinde, kamu harcamalarının seçimlerden önce artış, seçimlerden sonra ise düşüş eğiliminde olacağı öngörülmektedir. 1999 Seçim yılında kamu harcamalarının bu oransal değişimi seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6'da 1,21 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1'in üzerindedir ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de para arzının değişimi incelendiğinde, 1999'da ve 1998 de para arzı artış oranı oldukça yüksek iken seçimlerden hemen sonraki yıl söz konusu oranda önemli düşüş olduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu sonuç seçim çevrimlerinin para arzı konusundaki öngörüsü ile örtüşmektedir ve iktidarın para arzını seçim amaçlı olarak kullandığını göstermektedir. Ancak Tablo 6'da 0,88 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değeri olan 1'den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

3.3.6. 2002 Seçimleri

Tablo 5'de enflasyon oranının değişimi incelendiğinde, seçim yılında bir önceki yıla göre düşmüş olsa da, seçimlerden sonraki yılda, teorisinin öngördüğü gibi enflasyon oranında bir artış değil, aksine düşüş eğiliminin olduğu görülmektedir. Söz konusu bu sonuç, teorisinin enflasyon konusundaki öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ancak Tablo 6'da 0,81 olarak hesaplanan enflasyon oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den küçük çıkmıştır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de işsizlik oranının değişimi incelendiğinde, 2003 yılı da dâhil olmak üzere, 2000'den 2003'e kadar işsizlik oranında sürekli artış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2002 seçimleri öncesi ve sonrasında işsizlik oranındaki bu değişimler, seçim çevrimlerinin öngörülleri ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 6'da 1,38 olarak hesaplanan işsizlik oranı rasyosu, referans değer olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5'de büyüme oranının değişimi incelendiğinde, 2001 yılında ekonominin küçülmesi yaşanan ekonomik krizle ilişkilidir. 2002 yılında büyüme oranı artmış, seçimlerden sonra söz konusu oran azalarak ekonomi büyümesini sürdürmüştür. Seçim Çevrimleri Teorisi'nde, seçimlerden önce büyüme oranında artış seçimlerden sonra ise azalış olacağı öngörülmektedir. O halde büyüme oranının seçim dönemindeki değişimi, teorisinin öngörüsü ile örtüşmektedir. Ayrıca Tablo 6'da ikinci yönteme göre 4,94 olarak hesaplanan büyüme oranı rasyosu, referans değeri olan 1'den büyüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir.

Tablo 5'de kamu harcamaları artış oranının 2001'den 2004'e kadar azalış eğiliminde olduğu görülmektedir. 2002 seçim yılında kamu harcamaları artış oranının bu değişimi, teorisinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Tablo 6'da ikinci yönteme göre 0,63 olarak hesaplanan kamu harcamaları rasyosu, referans değer olan 1'den küçüktür ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

Tablo 5'de seçimlerden bir yıl önce para arzı artış oranında bir yükselme görülse de, seçim yılında bu oranda azalma olduğu seçimlerden sonra ise azalış eğilimini sürdürdüğü görülmektedir. Seçim yılında para arzı artış oranındaki düşüş

nedeniyle, para arzı artış oranının oransal seyri seçim çevrimlerinin öngörüsü ile örtüşmemektedir. Ayrıca Tablo 6'da ikinci yönteme göre 0,68 olarak hesaplanan para arzı rasyosu, referans değer olan 1'in altındadır ve seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değildir.

4. SONUÇ

1950- 2006 yılları arasında Türkiye'de gerçekleştirilen genel seçimler; işsizlik, enflasyon, büyüme, kamu harcamaları ve para arzı parametrelerine göre, Nordhaus'un ortaya koyduğu Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri temel alınarak analiz edilmiştir.

1950-1960 döneminde yapılan 1954 ve 1957 Genel Seçimleri incelenmiştir. 1954 seçimlerinde, birinci yönteme göre, seçilmiş parametrelerin oransal değişimlerine bakıldığında, hiç bir parametrenin Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'nin öngörüsü ile örtüőmedięi görülmektedir. 1954 Genel Seçimleri'nin, ikinci yönteme göre yapılan analizinde ise, sadece kamu harcamaları parametresi seçim çevrimlerinin varlığını desteklediği görülmektedir. 1957 seçimlerinde seçilmiş parametrelerin oransal değişimlerine bakıldığında, para arzı, enflasyon, işsizlik, büyüme oranı parametrelerine ilişkin bulguların Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'nin öngörüsü ile örtüőtüęü, ancak kamu harcamaları parametresinin seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olmadığı görülmüştür. 1957 seçimlerinin ikinci yönteme göre yapılan analizinde ise, tüm parametrelerin seçim çevrimlerinin varlığını destekledikleri görülmüştür. 1950-1960 döneminde gerçekleştirilen 1954 ve 1957 seçimlerinde, her iki yönteme göre yapılan analizlerde, tüm parametreler eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olmadığından, seçim çevrimlerinin var olduğu kesin olarak söylenememektedir.

1960-1980 döneminde yapılan 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 Genel Seçimleri incelenmiştir. 1961 seçimlerinde, birinci ve ikinci yönteme göre yapılan analizlerde, sadece kamu harcamaları ve enflasyon oranı parametresi seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte iken; para arzı, işsizlik ve büyüme oranı parametrelerinin seçim çevrimlerinin varlığını desteklemedikleri görülmüştür. 1965 seçim yılında birinci yönteme göre yapılan analizde, hiçbir parametre seçim çevrimlerinin varlığını desteklemezken, ikinci yönteme göre yapılan analizde, sadece para arzı parametresi seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir. 1969 seçimlerinde birinci yönteme göre yapılan analizde, hiçbir parametre seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte değil, ikinci yönteme göre yapılan analizde, sadece kamu harcamaları parametresinin seçim çevrimlerinin varlığını destekler niteliktedir. 1973 Genel Seçimleri'nin birinci yönteme göre yapılan analizinde, kamu harcamaları ve para arzı parametreleri Geleneksel Oportünist Seçim evrimleri'nin öngörüsü ile örtüőürken, ikinci yönteme göre yapılan analizinde, sadece para arzı parametresi seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte olduğu görülmüştür. 1977 Genel Seçimleri'nin birinci ve ikinci yönteme göre yapılan analizlerinde, kamu harcamaları ve para arzı parametrelerine ilişkin bulgular seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte iken, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranları parametrelerine ilişkin bulguların destekler nitelikte olmadığı görülmüştür.

1960-1980 döneminde gerçekleştirilen 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 Genel Seçimleri'nde, parametrelerin oransal değişimleri ve parametrelerin seçim yılındaki değişiminin, bir önceki seçim yılı ile analiz edilecek seçim yılı arasında kalan yılların ortalamasına oranlanması ile bulunan rasyolara ilişkin yapılan değerlendirmelerde; tüm

parametreler eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını desteklemediğinden, seçim çevrimlerinin varlığı kesin biçimde söylenememektedir.

1980-2006 döneminde yapılan 1983, 1987, 1991, 1995, 1999 ve 2002 Genel Seçimleri incelenmiştir. 1983 Genel Seçimleri'nin birinci yöntemle göre yapılan analizinde, kamu harcamaları ve enflasyon oranı parametresine ilişkin bulgular seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte iken, para arzı, enflasyon ve büyüme oranı parametreleri destekler nitelikte olmadığı görülmüştür. 1983 Genel Seçimleri'nin ikinci yöntemle göre yapılan analizinde ise, kamu harcamaları, para arzı, enflasyon ve işsizlik oranı parametreleri seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte iken, büyüme oranı parametresinin destekler nitelikte olmadığı görülmüştür. 1987 Genel Seçimleri'nin birinci ve ikinci yöntemle göre yapılan analizlerinde, kamu harcamaları ve büyüme oranı parametresi seçim çevrimlerinin varlığını destekler iken, para arzı, enflasyon ve işsizlik oranı parametrelerinin destekler nitelikte olmadığı görülmüştür. 1991 Genel Seçimleri'nin birinci yöntemle göre yapılan analizinde, kamu harcamaları, para arzı ve enflasyon parametresine ilişkin bulgular seçim çevrimlerinin varlığını desteklerken, işsizlik ve büyüme oranı parametresine ilişkin bulguların desteklemedikleri görülmüştür. 1991 Genel Seçimleri'nin ikinci yöntemle göre yapılan analizinde, kamu harcamaları, para arzı, enflasyon ve işsizlik oranı parametrelerine ilişkin bulgular seçim çevrimlerinin varlığını desteklerken, büyüme oranı parametresinin desteklemediği görülmüştür. 1995 Genel Seçimleri'nin birinci yöntemle göre yapılan incelemesinde, büyüme oranı parametresine ilişkin sonuçlar seçim çevrimlerinin varlığını destekler nitelikte iken, kamu harcamaları, para arzı, enflasyon ve işsizlik oranına ilişkin bulgular destekler nitelikte olmadığı görülmüştür. 1995 Genel Seçimleri'nin ikinci yöntemle göre yapılan analizinde, para arzı, işsizlik ve büyüme oranı parametrelerine ilişkin bulgular seçim çevrimlerini destekler iken, kamu harcamaları ve enflasyon oranına ilişkin bulgular destekler nitelikte değildir. 1999 Genel Seçimleri'nin birinci yöntemle göre yapılan analizinde, para arzı ve enflasyon oranı parametrelerine ilişkin değerlendirmeler seçim çevrimlerinin varlığını desteklerken, kamu harcamaları, işsizlik ve büyüme oranına ilişkin parametreler desteklememektedir. 1999 Genel Seçimleri'nin ikinci yöntemle göre yapılan analizde kamu harcamaları ve enflasyon oranı parametrelerine ilişkin bulgular seçim çevrimlerini destekler iken, para arzı, işsizlik ve büyüme oranları parametrelerine ilişkin bulgular destekler nitelikte değildir. 2002 Genel Seçimleri'nin birinci yöntemle göre yapılan analizinde, büyüme oranı parametresine ilişkin değerlendirme seçim çevrimlerinin varlığını desteklerken, kamu harcamaları, para arzı, işsizlik ve enflasyon oranına ilişkin parametreler desteklememektedir. 2002 Genel Seçimleri'nin ikinci yöntemle göre yapılan analizinde enflasyon ve büyüme oranı parametrelerine ilişkin bulgular seçim çevrimlerini destekler iken, kamu harcamaları, para arzı ve işsizlik oranı parametrelerine ilişkin bulgular desteklememektedir.

1980-2006 yılları arasında incelenen 1983, 1987, 1991, 1995, 1999 ve 2006 seçim dönemlerinde, parametrelerin oransal değişimleri ve parametrelerin seçim yılındaki değişiminin, seçimlerin yapılmadığı yılların ortalamasına oranlanması ile bulunan rasyolarına ilişkin yapılan değerlendirmelerde; her iki yöntemde de tüm parametreler eş zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını desteklemediğinden, seçim çevrimlerinin varlığı kesin olarak söylenememektedir.

Sonuç olarak 1950-2006 yılları arasında gerçekleştirilen genel seçimlerde; kamu harcamaları, para arzı, enflasyon, işsizlik ve büyüme oranı parametrelerinin her iki yöntemle göre yapılan analizlerinde, eş-zamanlı olarak seçim çevrimlerinin varlığını destekleyecek

biçimde hareket ettikleri görülmediğinden, seçim çevrimlerinin varlığı kesin olarak söylenememektedir.

Türkiye’de 1950-2006 yılları arasında 14 Genel Seçim yaşanmış ve 42 hükümet görev almıştır. İktidardaki hükmetlerin 13’ koalisyon hükümetidir. 1990-2006 sürecinde 13 hükümet görev almış ve bunun 7’si koalisyon hükümetidir. Ayrıca çok partili rejime geçiş sürecinin başlangıcı olarak ele alınan ve DP’nin 14 Mayıs 1950 tarihinde iktidara gelmesiyle başlayan son 56 yıl içerisinde, Türkiye’de Demokrasi, 27 Mayıs 1960 yılından başlayarak 12 Mart 1971, 12 Eylül 1980 ve nihayet gayri resmi olarak da 28 Şubat 1997 tarihinde toplam 4 kez kesintiye uğramıştır.

İktidarın yönetimde kalma süresinin kısa olduğı ve seçimlerin kanunla belirtilen süresinden önce yapıldığı, dolayısı ile iktidarın sık değıştiğı ve koalisyonların sıklıkla görüldüğü Türkiye’de, siyasî istikrarsızlığın yarattığı belirsizliğin ekonomik istikrarı olumsuz etkilediğı söylenebilir. Bunun yanı sıra, seçimlerin olması gereken süresinde yapılmaması, iktidarın sık değışmesi ve en önemlisi askeri darbeler ile demokratik işleyişin sekteye uğraması, Türkiye için yapılacak seçim çevrimleri analizinin önünde önemli bir engeldir. Zira seçim çevrimlerinin analizinde, demokratik sistemin sağlıklı bir şekilde işlemesi bir ön şart niteliğindedir. Ayrıca olağan süresi dolmadan yapılan seçimler ve sık değışen hükmetler nedeni ile teoride öngörülen salınımların tespiti de güçleşmektedir.

Nordhaus’un ortaya koyduğı Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri Teorisi’nin, öngördüğünün aksine, seçim sonrası dönemde, daraltıcı ekonomi politikaların uygulamaya konmadığı veya uygulamaya konmakta güçlük çekildiğı görülmektedir. Bu nedenle Nordhaus modelinde öngörülen sonuçlara ulaşılamamış ve teoride öngörülen seçim çevrimler kesin olarak görülmemiştir. Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri modelinin varsayım ve öngörüleri referans alınarak yapılan analizlerde seçim çevrimlerinin kesin olarak tespit edilememiş olmasını, Türkiye’de seçim çevrimlerinin olmadığının kanıtı olarak görmektense, ortaya konulan teorinin, Türkiye özelinde pratiğı tam olarak açıklamadığı sonucuna da varılabilir. Bu durumda söz konusu teorinin varsayım ve öngörüleri, gelişmekte olan ülkeler için yeniden gözden geçirilmesi ayrı bir çalışmanın konusu olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akalın, Uğur Selçuk (1995), *Electoral Business Cycles (EBC): A Case Study for Turkey*, Anadolu Matbaası, İstanbul.
- Alesina, Alberto, Gerald D.Cohen ve Nouriel Roubini (1991), "Macroeconomic Policy and Elections in OECD Democracies", *National Bureau of Economic Research Working Papers Series*, Working Paper No: 3830.
- Alesina, Alberto ve Nouriel Roubini (1992), "Political Cycles in OECD Economies", *The Review of Economic Studies*, No. 59, pp. 663-88.
- Alesina, Alberto, Gerald D.Cohen ve Nouriel Roubini (1993), "Electoral Business Cycles in Industrial Democracies", *European Journal of Political Economy*, No. 9, pp. 1-24.
- Alesina, Alberto, Nouriel Roubini ve Gerald D.Cohen (1997), *Political Cycles and the Macroeconomy*, London: The MIT Press.
- Carlsen, Fredric ve Elin F.Pedersen (1999), "Rational Partizan Theory: Evidence for Seven OECD Economies", *Economics and Politics*, Vol. 11, pp. 13-32.
- Drazen, Allan (2000a), *Political Economy in Macroeconomics*, New Jersey: Princeton University Press, ,
- Drazen, Allan (2000b), "The Political Business Cycle After 25 Years, University", *National Bureau of Economic Research Working Papers Series*.
- Eren, Ercan ve Melike Bildirici (1999), "Siyasal Konjonktür Dalgaları ve Türkiye'de Seçmen Davranışları", *İktisat İşletme ve Finans*, Sayı 163, ss. 27-39.
- Hibbs, Douglas A.(1986), "Political Parties and Macroeconomic Policies and Outcomes in the United States", *The American Economic Review*, Vol. 76, No. 2, pp.66-70.
- Lewis-Beck, Michael S. (1988), *Economics and Elections: The Major Western Democracies*, Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Lindback, Asar (1976), "Stabilization Policy in Open Economies with Endogenous Politicians", *American Economic Association*, Richard T.Ely Lecture, Vol. 66, No. 2.
- Macrea, Duncan C.(1977), "A Political Model of Business Cycle", *The Journal of Political Economy*, Vol. 85, No. 2, pp. 239-63.
- McCallum, Bennett T.(1978), "The Political Business Cycle: An Ampirical Test", *Southern Economic Journal*, Vol. 43 No. 3, pp. 504-515.
- Nordhaus, William D.(1975), "The Political Business Cycle", *Review of Economic Studies*, Vol. 42, No. 2, pp. 169-190.
- Paldam, Martin (1979), "Is There an Electoral Cycle? A Comparative Study of National Accounts", *The Scandinavian Journal of Economics*, Vol. 81, No. 2, pp. 323-342.

Schuknecht, Ludger (1996), "Political Business Cycles and Fiscal Policies in Developing Countries", *Kyklos*, Vol: 49, pp. 155-170.

Schultz, Kenneth A.(1995), "The Politics of the Political Business Cycle", *British Journal of Political Science*, Vol. 25, No. 1, pp. 79-99.